

Абуабдуллоҳи Рудаки

@kitobju

ШЕЪРҲО

Абуабдуллоҳи Рӯдакӣ

ШЕЪРҲО

Душанбе-2007

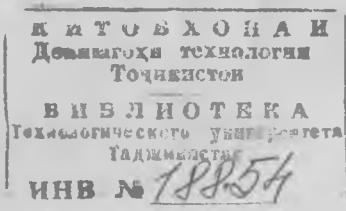
ББК 83,3 (0)9+83,3(2 точик)

P-9485

Мураггибон: Қаххори Расулиён, Асо Мусоев

Мухаррир: Нурмухаммад Зухурӣ.

Абуабдуллохи Рудакӣ. Шеърҳо. Душанбе: «Адиб», 2007, -
84 саҳ.

ISBN 978 -99947-57 -05- 3

© Рудакӣ, 2007.

ПЕШГУФТОР

Поягузори адабиёти классикии форс-тоҷик Абӯабдуллоҳ Чаъфар ибни Муҳаммади Рӯдакӣ соли 858 дар деҳаи Рӯдак- Панҷрудӣ хозираи ноҳияи Панҷакент ба дунё омада, ибтидо дар зодгоҳи хеш ва баъдан дар шаҳри Самарқанд касби илму ҳунар намуда, солҳо дар дарбори Сомониён хидмат карда, пас аз се соли аз дарбор ронда шуданаш дар соли 941 дар зодбуми худ бидрудӣ ҳаёт гуфтааст.

Устод Рӯдакӣ дар тӯли умри хеш осори зиёде дар шакли қасида, газал, рубоӣ, қитъа, маснавӣ, марсия офарида, ки аз он то ба рӯзгори мо ҳамагӣ бештар аз ҳазор байт боқӣ мондааст.

Аввалин касе, ки дар бораи устод Рӯдакӣ маълумот додаа ст, Низомии Арӯзии Самарқандӣ мебошад. Баъдан Муҳаммад Авфӣ, Рашидии Самарқандӣ, Асадии Тӯсӣ, Абдурраҳмони Ҷомӣ, Лутфалибеки Озарбекдӣлӣ ва дигарон доир ба аҳволу осори устод маълумот додаанд. Аз ҷумла, мавлоно Ҷомӣ дар муаррифии Рӯдакӣ гуфтааст: «Дар ҳаштсолагӣ Қуръонро батамом ҳифз кард ва кироат биёмӯхт ва шеър гуфтан гирифт ва ба воситаи хусни сурат дар мутрибӣ афтод ва уд биомӯхт ва дар он мохир шуд ва Наср ибни Аҳмади Сомонӣ уро тарбият кард...»

Дар ҳудуди беш аз сад соли охир дар кишварҳои мухталифи Шарқу Ғарб доир ба ҳаёту фаъолияти эҷодии устод Рӯдакӣ китобу мақолоти зиёде таъъу нашр шудааст. Аз миёни рӯдакипажӯхони Ғарб метавон аз А.Журден, Ҳаммер, Л.Дюбо, Ҳ. Эте, Шеффер, Дормстетер, Ч. Пикеринг, Писси, П.Ҳорн, У. Чексон, Я. Рипка, И. Бечка ва ғайра ном бурд.

Дар Иттиходи Ҷамоҳири Шӯравии собиқ А. Е. Кримский, Е.Э. Бертелс, А.А. Семёнов, И.С. Брагинский, А.Т. Тохирҷонов, И. Кибадзе, Ғ. Алиев ва чанд тани дигар дар ин амр сахмгузоранд.

Дар Эронӣ Тоҷикистон Р. Шафак, З. Сафо, Б. Фурузонфар, А. Зарринқуб, С. Нафисӣ, Ғ. Юсуфӣ, С. Айнӣ, А. Мирзоев, А. Дехотӣ, С. Улуғзода, Ш. Хусейнзода, А. Афсаҳзод, С. Имронов, У. Каримов, С. Саъдиев, Р. Ҳодизода, А. Мухторов, А. Раҳмонфар ва дигарон дар омӯзишу пажӯҳиши аҳволу осори ин ситораи тобони шеърӣ форсӣ нақши нек гузоштаанд.

Устод Рӯдакӣ ҳамеша мояи ифтихори эронинажодону форсизабонони саросари ҷаҳон, минҷумла тоҷикон буда ва мебошад. Дар Тоҷикистон ҷандин муассисаи илмию фарҳангию таълимӣ, мавзёҳои аҳолинишин, хиёбону кӯчаҳо номи мубораки устод Рӯдакиро доранд, ки Пажӯҳишгоҳи забон ва адабиёти Академияи улуми Тоҷикистон, Донишгоҳи давлатии шаҳри Кӯлоб, музейи шаҳри Панҷакент яке аз ноҳияҳои атрофи шаҳри Душанбе, хиёбони аслии пойтахти Тоҷикистон ва ғайра аз ин қабиланд.

Соли 2008 ҷашни 1150-солагии устод Рӯдакӣ бо шукӯҳ таҷлил хоҳад шуд. Ин китоб бар асоси «Девони Рӯдакии Самарқандӣ», Техрон, 1982 (2003) ва «Насими Мулиён», Душанбе, 1999 ба ҳамин муносибат таҳия шудааст.

Ҷаҳдори Расулиён

ҚАСИДАҲО, ҚИТЪАҲО ВА БАЙТҲОИ ПАРОКАНДАИ БА ҲАМ ПАЙВАСТА

Гар ман ин дӯстии ту бибарам то лаби гӯр,
Бизанам наъра, валекин зи ту бидам хунаро...

Асари мир нахоҳам, ки бимонад ба ҷаҳон,
Мир хоҳам, ки бимонад ба ҷаҳон - дар асаро!

Ҳар киро рафт, ҳамебояд рафта шумарӣ,
Ҳар киро мурд, ҳамебояд мурда шумаро!

* * *

Пупак дидам ба ҳаволий Сарахс,
Бонгак барбурда бар абр андаро!

Чодараке дидам рангин бар у,
Ранг басте гуна бар он чодаро!

* * *

Ҷаҳона, ҷунинӣ ту бо баччагон,
Ки гаҳ модарӣ, гоҳ модандаро!

На позер бошад туро, на сутун,
На девори хишту на з-оҳан даро!

* * *

Ба ҳақ нолам зи ҳаҷри дӯст зоро
Сахаргоҳон чу бар гулбун ҳазоро!

Қазо гар доди ман насонад аз ту,
Зи сӯзи дил бисӯзонам қазоро!

Чу ораз барфурузӣ, мебисӯзад
Чу ман парвона бар гирдат ҳазоро!

Нагунчам дар лаҳад, гар з-он ки лаҳте
Нишинӣ бар мазорам сӯгворо!

Гирифт хоҳам зулфайни анбарини туро,
Ба бўса нақш кунам барги ёсамини туро.

Ҳар он замин, ки ту як раҳ бар ӯ кадам биниҳӣ,
Ҳазор сачда барам хоки он замини туро.

Ҳазор бўса диҳам бар сихойи номаи ту,
Агар бибинам ба мӯҳри ӯ нигини туро.

Ба теги ҳиндӣ гу, дасти ман чудо бикунанд,
Агар нагирам рӯзе ман остини туро!

Агарчи хоҳиши мардум, ки шеър бояд гуфт,
Забони ман ба равӣ гардад офарини туро!

Ба номи неки ту, хоча, фирефта наштавам,
Ки номи неки ту дом асту зарқ мар нонро!

Касе, ки дом кунад номи нек аз пайи нон,
Яқин бидон ту, ки дом аст нон-ш мар чонро!

* * *

Омад бахори хуррам бо рангу бӯйи тиб,
Бо сад хазор нузҳату оройиши ачиб!

Шояд, ки марди пир бад-ин гаҳ шавад чавон,
Гетӣ бадил ёфт шабоб аз пайи машиб!

Чархи бузургвор яке лашкаре бикард,
Лашкар-ш абри тираву боди сабо нақиб!

Наффот барки рӯшану тундар-ш таблзан,
Дидам хазор хайлу надидам чунин маҳиб!

Он абр бин, ки гиряд чун марди сӯгвор
В-он раъд бин, ки нолад чун ошики қаиб!

Хуршедро зи абр дамад рӯй гоҳ-гоҳ,
Чунон ҳисорие, ки гузар дорад аз рақиб!

Борони мушқбӯй биборид нав ба нав
В-аз барф барқашид яке ҳуллаи қасиб.

Кунче, ки барф пеш хамедошт, гул гирифт,
Ҳар ҷӯяке, ки хушк ҳамебуд, шуд ратиб.

Тундар миёни дашт ҳаме бод бардамад,
Барқ аз миёни абр ҳаме баркашад казиб.

Лола миёни кишт бихандад ҳаме зи дур
Чун панҷаи арӯс ба хинно шуда хазиб.

Булбул ҳаме бихонад дар шохсори бед,
Сор аз дарахти сарв мар ўро шуда мучиб.

Сулсул ба сарвбун-бар бо нағмаи куҳан,
Булбул ба шохи гул-бар бо лаҳнаки ғариб.

Акнун хӯред бодаву акнун зиед шод,
К-акнун барад насиб ҳабиб аз бари ҳабиб!

Соқӣ ғузину сабзаву май хур ба бонги зер,
К-аз кишт сор ноладу аз боғ андалеб!

Ҳарчанд навбахор ҷаҳон аст ба ҷашм хуб,
Дидори хоҷа хубтар, он меҳтари ҳасиб!

Шеби ту бо фарозу фарози ту бо нишеб,
Фарзанди одаим ба ту андар ба шебу теб.

Дидӣ ту рижу ком бад-ӯ андарун бaсе,
Бо ридакони мутриб будӣ ба фарру зеб...

* * *

Гули садбаргу мушку анбару себ,
Ёсамини сапеду мӯрди базеб

Ин ҳама яксара тамоm шудаcт
Назди ту, ай бути мулукфиреб!

Шаби ошиқ-т лайлатулкадр аcт,
Чун ту берун кунӣ рух аз чалбеб.

Ба ҳичоб андарун шавад хуршед,
Гар ту бардорӣ аз ду лола ҳичеб.
В-он занаҳдон ба себ монад рост,
Агар аз мушк хол дорад себ!

* * *

Рӯдакӣ чанг баргирифтӯ навохт,
Бода андоз, к-ӯ суруд андохт!

З-он акикин майе, ки ҳар кӣ бидид,
Аз акики гудоҳта нашнохт!

Ҳар ду як гавҳаранд, лек ба табъ
Ин бияфсурду он дигар бигдохт.

Нобисуда ду даст рангин кард,
Ночашида ба торак андар тохт.

* * *

Имруз, ба ҳар ҳоле Бағдод Бухорост,
Кучо мири Хуросон аст, пирузӣ он чост!

Сокӣ, ту бидеҳ бодаву мутриб, ту бизан руд,
То май хурам имруз, ки вақти тараби мост!

Май ҳасту дирам ҳасту бути лоларухон ҳаст,
Ғам нест. в-агар ҳаст, насиби дили аъдост!

* * *

Замона панде озодвор дод маро,
Замонаро чу наку бингарӣ, ҳама панд аст!

«Ба рӯзи неки касон, гуфт, ғам махур зинҳор,
Басо касо, ки ба рӯзи ту орзуманд аст».

Замона гуфт маро: «Ҳашми хеш дор нигоҳ.
Киро забон на ба банд аст, пой дар банд аст».

* * *

Ин ҷаҳон пок хобкирдор аст,
Он шиносад, ки дил-ш бедор аст.

Некни ӯ ба ҷойгоҳи бад аст,
Шодии ӯ ба ҷойи темор аст.

Чӣ нишинӣ бад-ин ҷаҳон ҳамвор,
Ки ҳама кори ӯ на ҳамвор аст?!

Куниши ӯ на хубу чеҳраш хуб,
Зишткирдору хубдидор аст!

* * *

Чун тег ба даст оӣ, мардум натавон кушт.
Наздики Худованд бадӣ нест фаромушт!

Ин тег на аз баҳри ситамкорон карданд,
Ангур на аз баҳри набид аст ба чархушт!

Исо ба раҳе дид яке кушта фитода,
Ҳайрон шуду бигрифт ба дандон сари ангушт.

Гуфто, ки «Киро куштӣ, то кушта шудӣ зор?!
То боз кӣ ӯро бидушад, он ки туро кушт?!»

Ангуст макун ранҷа ба дар кӯфтани кас,
То кас накунад ранҷа ба дар кӯфтани мушт!

* * *

Ҷаҳон ба коми худованд боду дер зиёд.
Бар ӯ ба ҳеҷ ҳаводис замона даст мадод!

Дурусту рост кунод ин масал Худой варо:
«Агар бибаст яке дар, хазор дар бикшод».

Худойи арш чаҳонро чуни пиход ниҳод,
Ки гоҳ мардум аз ӯ шоду гаҳ бувад ношод.

.....
Худой чашми бад аз мулки ту бигардонод!

* * *

Аз дӯст ба ҳар чиз чаро боядат озард,
К-ин айш чунин бошад: гаҳ шодию гаҳ дард!

Ғар хор кунад меҳтар, хорӣ накунад айб,
Чун боз навозад, шавад он доғи чафо сард.

Сад нек ба як бад натавон кард фаромӯш,
Ғар хор барандешӣ, хурмо натавон х(в)ард.

Ӯ хашм ҳамегирад, ту узр ҳамехоҳ,
Ҳар рӯз ба нав ёри дигар менатавон кард!

* * *

ДАР МАДҲИ НАСР ИБНИ АҲМАД

Ҳолами Тойй туйй андар сахо,
Рустами Дастон туйй андар набард!

Не, ки Ҳотам нест бо чуди ту род,
Не, ки Рустам нест дар чанги ту мард!

* * *

ДАР МАРСИЯИ АБУЛҲАСАН МУРОДӢ

Мурд Муродӣ, на ҳамоно, ки мурд,
Марги чунон хоҷа на корест хурд!

Ҷони гиромӣ ба падар боздод,
Колбади тира ба модар супурд.

Они малак бо малаке рафт боз,
Зинда кунун шуд, ки, ту гӯйӣ, намурд!

Кох набуд ӯ, ки ба боде парид,
Об набуд ӯ, ки ба сармо фасурд!

Шона набуд ӯ, ки ба мӯе шикаст,
Дона набуд ӯ, ки заминаш фарсуда.

Ғанчи заре буд дар ин хокидон,
К-ӯ ду ҷаҳонро ба ҷаве мешумурд!

Қолаби хокӣ суви хокӣ фиканд,
Чону хирад сӯи самовот бурд.

Чони дувумро, ки надонанд халк,
Мискалае карду ба чонси супурд.

Соф буд, омехта бо дурди май,
Бар сари хум рафту чудо шуд зи дурд.

Дар сафар афтанд ба ҳам, эй азиз,
Марвазию розию румию курд.

Хонаи худ боз равад ҳар яке,
Атлас кай бошад ҳамтои бурд?!

Хомуш кун чун нуқат, эро малак
Номи ту аз дафтари гуфтан сутурд!

Малико, чашни Меҳргон омад,
Чашни шохону хусравон омад!

Хаз ба ҷойи мулхаму хиргоҳ
Бадали боғу бӯстон омад.

Мурд ба ҷойи савсан омад боз,
Май ба ҷойи аргавон омад.

Ту чавонмарду давлати чавон
Май, ба бахти ту, навчавон, омад!

* * *

Дер зиёд он бузургвор худованд,
Чони гиромӣ ба чонаш андар пайванд!

Доим бар чони ӯ биларзам, зеро-к
Модари озодагон кам орад фарзанд!

Аз маликон касе чун ӯ набувад чавоне
Роду сухандону шермарду хирадманд!

Кас нашиносад ҳаме, ки кӯшиши ӯ чун,
Халқ надонад ҳаме, ки бахшиши чанд!

Дасту забон дурру зар пароканад ўро,
Ном ба гетӣ на аз газоф пароканд!

Дар дили мо шохи меҳрубонӣ биншост,
Дил на ба бозӣ зи меҳри хоста барканд!

Ҳамчу муаммост фаҳру ҳиммати ӯ шарҳ,
Ҳамчу «Абасто»-ст фазлу сирати ӯ «Занд»!

Гарчи бикӯшанд шоирони замона,
Мадҳ касеро касе нагуяд монанд!

Сирати ӯ тухми кишту неъматӣ ӯ об,
Хотири маддоҳи ӯ замини барӯманд!

Сирати ӯ був-д ваҳйнома ба Кисро.
Чунки ба ойин-ш «Панднома» биёганд!

Сирати он шох «Панднома»-и аслист,
З-он ки ҳаме рӯзгор гирад аз ӯ панд!

Ҳар ки сар аз панди шаҳрёр бипечид,
Пойи тарабро ба доми гурм дарафканд.

Кист ба гетӣ ҳамирмояи идбор?!

Он ки ба иқболи ӯ набошад хурсанд!

Ҳар кӣ нахоҳад ҳаме кушойиши кораш,
Гӯ: «Бишаву дасти рӯзгор фуру банд!»

Эй малак, аз ҳоли дӯстон-ш ҳаме нош!
Эй фалак, аз ҳоли душманон-ш ҳаме ханд!

Охири шеър он кунам, ки аввал гуфтам:
«Дер зиёд он бузургвор худованд!».

* * *

Сарсари ҳаҷри ту, эй сарви баланд,
Решаи умри ман аз бех биканд!

Пас, чаро бастан ӯям ҳама умр,
Агар он зулфи дуто нест каманд?!

Ба яке чон натавон кард суол,
К-аз лаби лаъли ту як бӯс ба чанд!

Бифканад оташ андар дили ҳусн,
Он чӣ хичрони ту аз сина фиканд!

* * *

Маро бисуду фуру рехт, хар чӣ дандон буд,
Набуд дандон, ло, бал чароғи тобон буд!

Сапеду симрада буду дурру марчон буд.
Ситораи сахари буду катраборон буд!

Яке намонд кунун з-он хама, бисуду бирехт,
Чӣ нахс буд?! Ҳамоно, ки нахси Кайвон буд!

Ҷаҳон ҳамеша чу чашмест гирду гардон аст.
Ҳамеша, то бувад ойин-ш. гирдгардон буд.

Ҳамон, ки дармон бошад, ба ҷойи дард шавад
Ва боз дард ҳамон, к-аз нахуст дармон буд.

Кухан кунад ба замоне, ҳамон кучо нав буд
Ва нав кунад ба замоне ҳамон, ки хулкон буд.

Басо шикастабиёбон, ки боғи хуррам буд,
Ва боғи хуррам гашт, он кучо биёбон буд.

Ҳама чӣ донӣ, эй мохруйи мушкинбӯй.
Ки ҳоли банда аз ин пеш бар чӣ сомон буд?!

Ба зулфи чавгон нозиш ҳамекунӣ ту бад-ӯ.
Надидӣ он гах ўро, ки зулф чавгон буд!

Шуд он замона, ки рӯяш ба сони дебо буд,
Шуд он замона, ки мӯяш ба сони қатрон буд!

Чунон ки хубии меҳмону дӯст буд азиз,
Бишуд, ки бознаёмад, азиз меҳмон буд.

Басо нигор, ки ҳайрон будӣ бад-ӯ - дар чашм,
Ба рӯи ӯ - дар чашмаш ҳамеша ҳайрон буд.

Шуд он замона, ки ӯ шод буду хуррам буд,
Нишоти ӯ ба фузун буду ғам ба нуксон буд.

Ҳамехариду ҳамесахт бешумор дирам,
Ба шаҳр ҳар ки яке турки норпистон буд.

Басо канизаки некӯ, ки майл дошт бад-ӯ.
Ба шаб зиёрати ӯ назди ҷумла пинҳон буд.

Ба рӯз чунки наёраст шуд ба дидани ӯ.
Нихеби хочаи ӯ буду бими зиндон буд.

Набиди рӯшану дидори хубу рӯи латиф
Қучо гарон буд, зи ман ҳамеша арзон буд.

Ҳамеша шоду надонистаме, ки ғам чӣ бувад,
Дилам нишоту тарабро фароҳмайдон буд.

Дилам хизонаи пурганч буду ганч сухан
Нишони номаи мо мӯҳру шеър унвон буд.

Басо дило, ки ба сони ҳарир карда ба шеър,
Аз он сипас, ки ба кирдори сангу сандон буд.

Ҳамеша чашмам зи зулфакони чобук буд,
Ҳамеша гушам зи мардуми сухандон буд.

Аёл не, зану фарзанд не, маунат не,
Аз ин ҳама танам осуда буду осон буд.

Ту Рӯдакиро, эй фағ, кунун ҳамебинӣ,
Бад-он замона надидӣ, ки зайни фитён буд!

Бад-он замона надидӣ, ки зи чаман рафтӣ
Сурудгуён, гуфтӣ, ҳазордастон буд!

Шуд он замона, ки ӯ унси родмардон буд,
Шуд он замона, ки ӯ пешкори мирон буд!

Ҳамеша шеъри варо зи мулук девон аст,
Ҳамеша шеъри варо зи мулук девон буд.

Шуд он замона, ки шеъраш ҳама чаҳон бишнуфт,
Шуд он замона, ки ӯ шоири Хуросон буд!

Кучо ба гетӣ будаст номвар деҳқон,
Варо ба хонаи ӯ сим буду ҳумлон буд.

Киро бузургию неъмат зи ину он будӣ,
Варо бузургию неъмат зи оли Сомон буд!

Бидод мири Хуросон-ш чил ҳазор дирам,
Дар ӯ фузунии якпанчи мири Мокон буд.

В-аз авлиёш пароканда низ ҳашт ҳазор
Ба ман расид, бад-он вақт ҳол чунон буд!

Чу мир дид суҳан, дод доди мардии хеш
Зи авлиёш, чунон к-аз амир фармон буд.

Кунун замона дигар ғангу ман дигар гаштам,
Асо биёр, ки вақти асову анбон буд!

* * *

Май орад шарафи мардуме падид,
Озоданаҷод аз дирамхарид.

Май озола падид орад аз бадасл,
Фаровон ҳунар аст андар ин набид!

Ҳар он гаҳ ки хурӣ май, ҳуш он гаҳ аст,
Хоса чун гулу сатман дамид!

Басо хисни баландо, ки май кушод,
Басо курраи навзин, ки бишканид!

Басо дун бахило, ки май бихӯрд,
Каримӣ ба ҷаҳон дар пароканид!

* * *

Кор ҳама рост, ончунон ки бибояд,
Ҳоли шодист, шод бошӣ, шояд!

Андуху андешаро дароз чӣ дорӣ?!
Давлати ту худ ҳамон кунад, ки бипояд!

Ройи вазирон туро ба кор наёяд,
Ҳар чӣ савоб аст, бахт худ фармояд.

Чарх наёрад бадили ту зи халоик
В-он ки туро зод, низ чун ту назояд!

Эзад харгиз даре набандад бар ту.
То сади дигар ба бехтарӣ накушояд!

* * *

Ҳар бод, ки аз сӯи Бухоро ба ман ояд.
Бо бӯи гулу мушку насими суман ояд.

Бар ҳар зану ҳар мард кучо барвазад он бод?
Гӯйӣ, магар он бод ҳаме аз Хутан ояд!

Не, не, зи Хутан бод чунин хуш навазад ҳеч,
К-он бод ҳаме аз бари маъшуқи ман ояд!

Эй турки камарбаста, чунонам зи фироқат,
Гуянд кабои ту маро пирахан ояд!

Ҳар шаб нигаронам ба Яман, то ту баройӣ,
Зеро ки Сухайлию Сухайл аз Яман ояд!

Кушам, ки бишӯшам, санамо, номи ту аз халқ.
То номи ту кам дар даҳани анҷуман ояд.

Бо ҳар кӣ суҳан гуям, агар хоҳаму гар не,
Аввалсуҳанам номи ту андар даҳан ояд!

* * *

ДАР МАДҲИ ВАЗИР АБУТТАЙЙИБ ТОҲИРИ МУСЪАБӢ

Маро чуди ӯ тоза дорад ҳаме,
Магар чудаши абр асту ман киштзор?!

Магӯ як су афган, ки худ ҳамчушн
Бияндешу дидаӣ хирад баргумор!

Або барку бо частани соънка
Або гулгули раъд дар кӯҳсор.

На мохи Сиёмӣ, на мохи фалак,
Ки инат гулом асту он пешкор!

На чун пури мири Хуросон, ки у
Аторо нишаста бувад кирдгор!

* * *

Эй ошики дилдода бад-ин ҷойи сипанҷӣ,
Ҳамчун шаманӣ шефта бар сурати Фархор!

Дарвозу даревос фуру гашту баромад,
Бим аст, ки якбора фуруд ояд девор.
Он ҳаҷши зи гардан-ш даровехта гӯйӣ,
Хикест пур аз бода, даровехта аз бор.

Девори куҳангашта бишардозад позер,
Як рӯз ҳама паст шавад, ранчаш бигзор!

Ёд ориву донӣ, ки туйӣ зираку нодон?!
В-ар ёд наёри ту, сиғолиш куну ёд ор!

* * *

Зиндагонӣ чи кӯтаҳу чи дароз,
На ба охир бимурд бояд боз?!

Ҳам ба чанбар гузор хоҳад буд
Ин расанро, агарчи ҳаст дароз!

Хоҳӣ, андар анову шиддат зӣ,
Хоҳӣ, андар амон ба неъмату ноз!

Хоҳӣ, андактар аз чахон бипзир,
Хоҳӣ, аз Рай бигир то ба Тароз!

Ин ҳама бодубуди ту хоб аст,
Хобро ҳукм не, магар ба мачоз.

Ин ҳама рӯзи марг яксонанд.
Нашиносӣ зи якдигаршон боз...

Ноз агар хубро сазост ба шарт,
Насазад чуз туро карашмаву ноз!

ДАР МАРСИЯИ ШАҲИДИ БАЛҲӢ

Корвони Шаҳид рафт аз пеш
В-они мо рафта гиру меандеш:

Аз шумори ду чашм як тан кам
В-аз шумори хирад ҳазорон беш!

Тушанӣ чони хеш аз ӯ бирбой,
Пеш, к-ояд-т марги пойогеш!

* * *

Ҳаст бар хоча пехта рафтан.
Рост чун бар дарахт печад сан.

* * *

Модари майро бикард бояд курбон,
Баччаи ўро гирифтӯ кард ба зиндон.

Баччаи ўро аз ў гирифт надонӣ,
То-ш накубӣ нахусту з-ў накашӣ чон!

Ќуз ки набошад ҳалол дур бикардан
Баччаи кӯчак зи шири модару пистон,

То нахурад шир ҳафт маҳ ба тамоӣ
Аз сари урдибиҳишт то буни обон!

Он гаҳ шояд зи рӯи дину раҳи дод
Бачча ба зиндони тангу модар курбон.

Чун бисупорӣ ба ҳабс баччаи ўро,
Ҳафт шаборӯз ҳира монаду ҳайрон.

Боз чу ояд ба ҳушу ҳол бибинад,
Ќуш барорад, бинолад аз дили сӯзон .

Гох забар зер гардад аз ғаму гаҳ боз
Зер забар, ҳамчунон зи андуҳи ҷӯшон.

Зарр ба оташ кучо биҳоҳӣ полуд,
Ќӯшад, лекин зи ғам начӯшад чандон!

Боз ба кирдори уштуре, ки бувад маст,
Кафк барорад зи хашму зояд шайтон.

Марди харас кафкхош пок бигирад,
То бишавад тирагишу гардад рахшон.

Охир, к-ором гираду начахад тез,
Дар-ш кунад устувор марди нигахбон.

Чун бинишинад тамому софӣ гардад,
Гунаи ёкути сурх гираду марчон.

Чанд аз ӯ сурх чун акики ямонӣ.
Чанд аз ӯ лаъл чун нигини Бадахшон!

В-ар-ш бибуӣ, гумон барӣ, ки гули сурх
Бӯй бад-ӯ доду мушку анбар бо бон!

Ҳам ба хум-андар ҳамегудозад чунин
То ба гаҳи навбахору нимаи найсон.

Он гаҳ агар нимишаб дараш бигушойӣ,
Чашмаи хуршедро бибинӣ тобон!

В-ар ба булӯр-андарун бибинӣ, гӯӣ:
Гавҳари сурх аст ба каффи Мӯсии Имрон!

Зуфт шавад родмарду суст-диловар,
Гар бичашад з-ую рӯйзард-гулстон!

В-он-к ба шодӣ яке кадаҳ бихурад з-ӯй,
Ранҷ набинад аз он фарозу на ахзон.

Андухи дахсоларо ба Танча рамонад,
Шодии навро зи Рай биёраду Уммон!

Бо майи чунин, ки солхӯрда бувад чанд,
Ҷома бикарда фарози панҷаҳ хулқон

Маҷлис бояд бисохта маликона,
Аз ғулу аз ёсамину хайрии алвон!

Неъматӣ фирдавс густарида зи ҳар сӯ,
Сохта коре, ки кас насозад чунон!

Ҷомаи заррину фаршҳои навойин,
Шӯҳра раёхину тахтҳои фаровон.

Барбати Исиву лавнҳои Фуодӣ,
Чанги Мудакниру нойи Чобаки Ҳобон!

Як саф мирону Балъамӣ биншаста,
Як саф Ҳуррону Пирсолихи Дехкон.

Хусрав бар таhti пешгоҳ нишаста-
Шохи мулуки ҷаҳон- амири Хуросон!

Турк ҳазорон ба пой пеши саф андар,
Ҳар як чун моҳи бар ду ҳафта дурафшон!

Ҳар як бар сар басоки мӯрд ниҳода,
Рӯш майи сурху зулфи ҷаъдаш райҳон!

Бодадиханда- буте бадеъ зи ҳубон,
Баччаи хотуни турку баччаи ҳокон!

Чун-ш бигардад набиз чанд ба шодӣ,
Шохи ҷаҳон шодмону хурраму хандон!

Аз кафи турке сиёҳчаши парируӣ,
Қомат чун сарву залфаконаш ҷавгон.

З-он майи хушбӯӣ соғаре биситонад,
Ёд кунад рӯӣ шаҳрӯри Сичистон.

Худ бихурад нӯшу авлиёш ҳам эдуҷ
Гӯяд ҳар як, чу май бигирад шодон:

«Шодии Бӯҷаъфар Аҳмад ибни Муҳаммад,
Он меҳи озодагону мафҳари Эрон!

Он малики адлу офтоби замона,
Зинда бад-ӯ доду рӯшнойии геҳон!

Он-к набуд аз нажоди Одам чун ӯ,
Низ набошад, агар нагӯӣ бӯхтон!

Ҳуччати якто Худою сояи ӯяст,
Тоъати ӯ карда вочиби ояи Фурқон!

Халк зи хоку зи обу оташу боданд
В-ин малик аз офтоби гавҳари Сосон!

Фарр бад-ӯ ёфт мулки тираву торӣ,
Адн бад-ӯ гашт тиригетии вайрон!

Гар ту фасеҳӣ, ҳама манокӯби ӯ гӯӣ,
В-ар ту дабирӣ, ҳама мадоиҳи ӯ хон!

В-ар ту ҳакимиву роҳи ҳикмат қӯӣ,
Сирати ӯ гиру хуб мазҳаби ӯ дон!

Он ки бад-ӯ бингарӣ ба ҳикмат, гӯӣ:
Инак Сукроту ҳам Фалотуни Юнон!

В-ар ту фақеҳию сӯӣ шаръ гаройӣ,
Шофиӣ ичак-ту Бӯҳанифаву Суфён!

Гар бигушояд зуфон ба илму ба ҳикмат,
Гӯш кун, инак, ба илму ҳикмати Лукмон!

Марди адабро хирад физояду ҳикмат,
Марди хирадро адаб физояду имон!

В-ар ту бихоҳӣ фариштае, ки бибинӣ,
Инак ӯяст ошкоро Ризвон!

Хуб ниғаҳ кун бад-он лағофату он рӯй,
То ту бибинӣ бар ин, ки гуфтам бурҳон!

Покии ахлоқи ӯву покнажодӣ
Бо нияти неку бо макорими эҳсон!

В-ар сулани ӯ расад ба гӯши ту як роҳ,
Саъд шавад мар туро нухусати Кайвон!

В-ар-ш ба садр-андарун нишаста бибинӣ,
Ҷазм бигӯйӣ, ки зинда гашт Сулаймон!

Сомӣ саворе, ки то ситора битобад,
Асб набинад чун ӯ савор ба майдон!

Боз ба рӯзи набарду кину ҳамийят
Гар-ш бибинӣ миёни миғфару хафтон,

Хор намояд-т жандапил бад-он гоҳ
В-арчи бувад масту тезгаштаву гуррон!

В-ар-ш бидидӣ Сифандёр гаҳи разм,
Пеши синонаш чаҳон давидию ларзон!

Гарчи ба ҳангоми ҳилм кӯҳи тани ӯй,
Кӯҳи Сиём аст, ки кас набинад чунбон!

Душман агар аждаҳост, пеши синонаш
Гардад чун мум пеши оташи сӯзон!

В-ар ба набард оядаш ситораи Баҳром,
Тушаи шамшери ӯ шавад ба гаравгон!

Боз бад-он гаҳ ки май ба даст бигирад,
Абри баҳорӣ чун ӯ наборад борон!

Абри баҳорӣ чуз оби тира наборад,
Ӯ ҳама дебо ба тахту зарр ба анбон!

Бо ду кафи ӯ зи бас ато, ки бибахшад,
Хор намояд ҳадису қиссаи тӯфон!

Лочарам аз ҷуду аз саховати ӯяст
Нарх гирифта мадеҳу сомит арзон!

Шоир зи ӯ равад фақиру тихидаст,
Бо зари бисёр бозгардаду хумлон!

Марди суханро аз ӯ навохтану бирр,
Марди адабро аз ӯ вазифаи девон!

Боз ба хангоми доду адл бари халк
Нест ба гетӣ чун ӯ наби́лу мусалмон!

Дод биёбад заъиф ҳамчу кавӣ 3-ӯй,
Чавр набинӣ ба назди ӯву на удвон!

Неъматӣ ӯ густарида ба хама гетӣ,
Он чӣ кас аз неъматаш набинӣ урён!

Бастаи гетӣ аз ӯ биёбад роҳат,
Хастаи гетӣ аз ӯ биёбад дармон!

Бо расани авфи он муборакхусрав
Ҳалқаи танг аст, ҳар-ч дашту биёбон!

Пузиш бипзираду гуноҳ бибахшад,
Хашм наронад, ба афв кӯшаду гуфрон!

Он малики Нимрӯзу хусрави пирӯз,
Давлати ӯ юзу душман оҳуи нолон!

Амр ибн -ул-Лайс зинда гашт бад-ӯ боз
Бо хишами хешу он замонаи эшон!

Рустамро ном агарчи сахт бузург аст,
Зинда бад-ӯяст номи Рустами Дастон!

Рӯдакиё, барнавард мадҳи хама халқ,
Мидхати ӯ гуё муҳри давлат бистон!

В-арчи бикӯшӣ ба чаҳди хешу бигӯйӣ,
В-арчи кунӣ тез фаҳми хеш ба сӯҳон;

В-арчи дусад тобиъа фаришта дорӣ,
Низ парӣ бозу ҳар-ч чинниву шайтон,

Гуфт натонӣ сазош, хезу фароз ор
Он-к бигуфтӣ, чунон-к гуфтан натвон!

Инак мадҳе, чунон ки тоқати ман буд,
Лафз хама хубу ҳам ба маънӣ осон,

Ќуз ба сазовори мир гуфт надонам,
В-арчи Ҷарирам ба шеърӯ Тойиву Ҳассон!

Мадҳи амуре, ки мадҳ з-ӯст ҷаҳонро,
Зинат ҳам з-ӯю фарру нузхату сомон!

Сахт шикӯҳам, ки аҷзи ман бинамояд,
В-арчи Сареъам або фасоҳати Саҳбон!

Бурд чунин мадҳу арза кард замоне,
В-арчи бувад чира бар мадоиҳи шоҳон.

Мадҳи хама халқро карона падида аст,
Мидҳати ўро карона неву на поён!

Нест шигифтӣ, ки Рӯдакӣ ба чунин чой
Хира шавад бе равону монад ҳайрон.

В-ар на маро Буумар диловар кардӣ
В-он гаҳ дастурии гузидаи Аднон,

Заҳра кучо будаме ба мадҳи амире,
К-аз пайи ў офарид гетӣ Яздон?!

В-ар-м заъифиву бебудӣ-м набудӣ,
В-он-к набуд аз амири Машрик фармон.

Худ бидавидӣ ба сони пайк муруттаб,
Хидмати ўро гирифта чома ба дандон!

Мадҳ расул аст, узри ман бирасонад,
То бишиносад дуруст мири сухандон.

Узри раҳӣ заъфу нотавонию пирӣ,
К-ӯ ба тани хеш аз ин наёмад меҳмон.

Давлати мирам ҳамеша бод бар афзун,
Давлати аъдои ӯ ҳамеша ба нуксон!

Сар-ш расида ба моҳ- бар ба баландӣ
В-они муъодӣ ба зери моҳӣ пинҳон!

Талъат тобандатар зи талъати хуршед,
Неъмат пояндатар зи Чудию Сахлон!

* * *

Ин ҷаҳонро нигар ба чашми хирад,
Не бад-он чашм, к-андар ӯ нигарӣ.

Ҳамчу дарёст в-аз нақӯкорӣ
Киштие соз, то бад-он гузарӣ!

* * *

Морро ҳарчанд беҳтар парварӣ,
Чун яке хашм оварад, кайфар барӣ.

Сифла табъи мор дорад, беҳилоф.
Ҷаҳд кун, то рӯи сифла нангарӣ!

* * *

Эй он ки гамгинию сазоворӣ,
В-андар ниҳон сиришк ҳамеборӣ.

Аз баҳри он кучо бибарам номаш,
Тарсам зи сахт андуху душворӣ!

Рафт он-к рафту омад он-к омад,
Буд он кӣ буд, хира чӣ гам дорӣ?!

Ҳамвор кард хоҳӣ гетиро?!
Гетист, кай пазирад ҳамворӣ?!

Мустӣ макун, ки нангарад ӯ мустӣ,
Зорӣ макун, ки нашнавад ӯ зорӣ!

Шав, то киёмат ояд, зорӣ кун,
Кай рафтaro бо зорӣ боз орӣ?!

Озори беш бинӣ з-ин гардун,
Гар ту ба ҳар баҳона биёзорӣ!

Гӯйӣ, гумоштаст балое ӯ
Бар ҳар кӣ ту дил бар-ӯ бигморӣ!

Абре падид нею кусуфе не,
Бигрифт моху гашт ҷаҳон торӣ!

Фармон кунӣ ва ё нақунӣ, тарсам,
Бар ҳештан зафар надиҳӣ боре!

То бишкани сипоҳи гамон бар дил,
Он беҳ, ки май биёриву бигсорӣ!

Андар балси сахт падид оранд
Фазли бузургмардию солорӣ!

* * *

Бӯйи Ҷӯйи Мулиён ояд ҳаме,
Ёди ёри меҳрубон ояд ҳаме.

Реги Омуву дуруштий роҳи ӯ
Зери поям парниён ояд ҳаме!

Оби Ҷайхун аз нишоти рӯи дӯст,
Хинги моро то миён ояд ҳаме!

Эй Бухоро, шод бошу дер зӣ,
Мир наздат шодмон ояд ҳаме!

Мир моҳ асту Бухоро смон,
Моҳ сӯйи осмон ояд ҳаме!

Мир сарв асту Бухоро бӯстон,
Сарв сӯйи бӯстон ояд ҳаме!

Офарину мадҳ суд орад ҳаме,
Гар ба ганҷ-андар зиён ояд ҳаме!

* * *

Маро зи мансаби таҳқиқи анбиёст насиб,
Чӣ об ҷӯям аз ҷӯи хушки юнонӣ?!

Барои парвариши ҷисм чоп чӣ ранча кунам,
Ки хайф бошад рӯхулқудус ба сағбонӣ!

Ба ҳусни савт ҷу булбул мукайяди назмам,
Ба ҷурми ҳуси ҷу Юсуф асири зиндонӣ!

Басе нишастам ман бо акобиру аъён,
Гиёзмудамашон ошқору пинҳонӣ.

Нахостам зи таманно, магар ки дастурӣ,
Наёфтам зи атоҳо, магар пушаймонӣ!

* * *

Эй бар ҳама мирони ҷаҳон ёфта шоҳӣ,
Май хур, ки бадандеш ҷунон шуд, ки ту хохӣ!

Май хох, ки бадхох ба коми дили ту гашт
В-аз бахт бадандеши ту овард габоҳӣ!

Шуд рӯзаву тасбеҳу таровех ба як ҷой,
Ид омаду омад маю маъшуку малоҳӣ!

Чун моҳ ҳамечуст шаби ид ҳама халқ,
Ман рӯи ту ҷустам, ки маро шоҳию моҳӣ!

Маҳ гоҳ ба афзун буваду гоҳ ба коҳиш,
Доим ту бар афзун бувию ҳеч нақоҳӣ!

Мирӣ ба ту муҳкам шуду шохӣ ба ту хуррам,
Бар хира надоданд туро мирию шохӣ!

Хуршеди равон бошӣ, чун аз бари рахшӣ,
Дарёи равон бошӣ, чун аз бари гоҳӣ!

Онҳо, ки ҳама майл суйи мулки ту карданд,
Инак биниҳоданд сар аз тоғтароҳӣ!

Доми тамаъ аз моҳӣ дар об фиғанданд,
На мард ба ҷой омаду на дому на моҳӣ!

Меҳтар нашавад, гарчи қавӣ гардад, кехтар
Гоҳӣ нашавад, гарчи ҳунар дорад, ҷоҳӣ!

* * *

Дил танг мадор, эй малик, аз кори худон
В-орсму тарабро мадеҳ аз таъи ҷудон!

Сад бор ғибадаст чунин ҳар маликero
Охир бирасиданд ба ҳар қомравойӣ!

Он кас, ки туро диду туро бинад дар ҷанг,
Донад, ки ту бо шер ба шамшер даройӣ!

Ин кори самойӣ буд, не қуввати инсон,
Касро набувад қувват бо кори самойӣ!

Онон. ки гирифтор шуданд аз сипаҳи ту,
Аз банд ба шамшери ту ёбанд раҳойӣ!

РУБОИҲО

Дар рахгузари бод чароге, ки турост,
Тарсам, ки бимирад аз фароге, ки турост!
Буйи чигари сӯхта олам бигирифт,
Гар нашнидӣ, зиҳӣ димоге, ки турост!

* * *

Бо он ки дилам аз ғами ҳаҷрат хун аст,
Шодӣ ба ғами туам зи ғам афзун аст!
Андеша кунам ҳар шабу гӯям: «Ё Раб,
Ҳичрон-ш чунин аст, висолаш чун аст?!».

* * *

Қое, ки гузаргоҳи дили маҳзун аст,
Он ҷо ду ҳазор найза боло хун аст.
Лайлисифатон зи ҳоли мо беҳабаранд,
Мачнун донад, ки ҳоли Мачнун чун аст!

* * *

Дил ҳаставу бастаи мусалсалмӯест,
Хунгаштаву куштаи бути ҳиндуест!
Суде надихад насиҳатат, ай воиз.
Ин хонахароб турфа якпахлӯест!

* * *

Такдир, ки бар куштанат озарм надошт,
Бар хусну чавоният дили гарм надошт.
Андар ачабам зи чонситон, к-аз чу туге
Чон бистаду аз чамоли ту шарм надошт!

* * *

Чашмам зи ғамат ба ҳар ақиқе, ки бисуфт,
Бар чехра хазор гул зи розам бишукуфт.
Розе, ки дилам зи чон ҳамедошт ниҳуфт,
Ашкам ба забони ҳол бо халк бигуфт.

* * *

Бе рӯн ту хуршеди ҷаҳонсӯз мабод,
Ҳам бе ту ҷароғи оламафрӯз мабод!
Бо васли ту кас чу ман бадомӯз мабод,
Рӯзе ки туро набинам, он рӯз мабод!

* * *

Зулфаш бикашӣ. шаби дароз андозад
В-ар бигшой, ҷангули боз андозад.
В-ар печу ҳаман зи якдигар бигшоянд.
Доман-доман мушки Тароз андозад.

* * *

Чун руз алам занад, ба номат монад,
Чун якшаба шуд моҳ, ба чомат монад!
Тақдир ба азми тезгомат монад,
Рузӣ ба ато додани омаат монад!

* * *

Чуз ходиса ҳаргиз талабам кас накунад.
Як пурсиши гарм чуз табам кас накунад.
В-ар чон ба лаб оядам, ба чуз мардуми чашм
Як катраи об бар лабам кас накунад.

* * *

Номат шунавам, дил зи фарах зинда шавад,
Ҳоли ман аз икболи ту фархунда шавад.
В-аз гайри ту ҳар ҷо суҳан ояд ба миён,
Хотир ба ҳазор ғам пароканда шавад!

* * *

Омад бари ман. Кӣ? Ёр! Кай? Вақти саҳар!
Тарсанда зи кӣ? Зи ҳасм! Ҳасмаш кӣ? Падар!
Додам-ш ду бӯса. Бар кучо? Бар таби тар!
Лаб буд? Не! Чӣ буд? Акик! Чун буд? Чу шакар!

* * *

Ҳон, ташначигар, маҷӯй з-ин бог самар,
Бедистонест ин риёзи бадудар!
Беҳуда мамон, ки богбонат зи қафост,
Чун хок нишаста гиру чун бод гузар!

* * *

Чун кушта бибиниям ду лаб гашта фароз
В-аз қон тикӣ ин колаби фарсуда ба оз.
Бар болинам нишину мегӯй ба ноз,
К-«Эй ман ту бикуштаву пушаймон шуда боз!».

* * *

Дар чустани он нигори пуркиनावу ҷанг
Гаштем саропои ҷаҳон бо дили танг;
Шуд даст зи кору рафт пой аз рафтор,
Ин баски ба сар задему он баски ба санг!

* * *

Бар ишқи туам на сабр пайдост, на дил,
Бе рӯйи туам на ақл барҷост, на дил!
Ин гам, ки марост, кӯҳи Қоф аст, на гам,
Ин дил, ки турост, санги хорост, на дил!

* * *

Вочи́б набува́д ба кас-ба́р ифзо́лу кара́м,
Вочи́б боша́д, ҳаройи́на. шу́кри ни́ам.
Та́ксир на́кард хо́ча да́р новочи́б,
Ма́н да́р вочи́б чӣ гуна та́ксир ку́нам?!

* * *

Юсу́фруе, к-аз-ӯ фи́гон кард ди́лам,
Чу́н да́сти за́нони ми́сриён кард ди́лам.
З-ого́з ба бў́са ме́хрубон кард ди́лам,
Имру́з нишо́наи га́мон кард ди́лам!

* * *

Да́р пеши́ худ он но́ма чу́ булко́ма ни́хам,
Па́рвин зи́ сири́шки ди́да ба́р чо́ма ни́хам.
Ба́р посу́хи ту чу́ да́ст ба́р хо́ма ни́хам,
Хо́хам, ки́ дил а́ндар ши́кани но́ма ни́хам.

* * *

Да́р ма́нзили́ га́м фи́канда ма́фраш мо́ем
В-аз оби́ ду ча́шм дил пу́роташ мо́ем;
Ола́м чу́ сита́м куна́д, сита́мкаш мо́ем,
Да́сти хуш.и́ ру́згори но́х(в)аши́ мо́ем!

* * *

Дар ишқ, чу Рудакӣ, шудам сер аз чон,
В-аз гиряи хунин мижаам шуд марчон.
Алқисса, ки аз бими азоби ҳичрон
Дар оташи рашкам дигар аз дӯзахиён!

* * *

Дидор ба дил фурухт, нафрухт гарон,
Бӯса ба равон фурушаду ҳаст арзон!
Оре, ки чу он моҳ бувад бозаргон,
Дидор ба дил фурушаду бӯса ба чон!

* * *

Рӯят дарёи ҳусну лаълат марчон,
Зулфат анбар, садаф даҳан, дур дандон!
Абру киштию чини пешонӣ мавҷ,
Гирдоби бало ғабғабу чашмат тӯфон!

* * *

Эй аз гули сурх ранг бирбудаду бӯ,
Ранг аз пайи рух рабуда, бӯ аз пайи мӯ!
Гулранг шавад, чу рӯй шӯйӣ, ҳама чӯ,
Мушкин гардад, чу мӯ фишонӣ, ҳама кӯ!

* * *

Эй нолаи пири хонакоҳ аз гами ту,
В-эй гиряи тифли бегуноҳ аз гами ту,
Афғони хуруси субҳгоҳ аз гами ту,
Оҳ аз гами ту, ҳазор оҳ аз гами ту!

* * *

Чархи качабоз то ниҳон сохт кача,
Бо неку бади доира дарбохт кача.
Ҳангомаи шаб гузашту шуд кисса тамом,
Толё ба кафам яке наяндохт кача!

* * *

Зулфат дидам, сар аз чамон печида,
В-андар гули сурхи аргавон печида.
Дар ҳар банде ҳазор дил дар бандаш,
Дар ҳар пече ҳазор ҷон печида!

* * *

Чун кори дилам зи зулфи ӯ монд гирех,
Бар ҳар раги ҷон сад орзу монд гирех.
Уммед зи гиря буд, афсӯс, афсӯс,
К-он ҳам шаби васл дар гулу монд гирех!

* * *

Аз Каъба калисиёнишинам кардӣ,
Охир дар куфр бекаринам кардӣ!
Баъд аз ду ҳазор сачда бар даргаҳи дӯст,
Эй ишқ, чӣ бегона зи динам кардӣ!?

* * *

Гар бар сари нафси худ амириӣ, мардиӣ!
Бар кӯру кар, ар нукта нагирӣ, мардиӣ!
Мардиӣ набувад фитодаро пой задан,
Гар дасти фитодае бигирӣ, мардиӣ!

* * *

Он харпадарат ба дашт хошок задӣ,
Момот дафу дуруя чолок задӣ.
Он бар сари гӯрҳо таборак хондӣ
В-ин бар дари хонаҳо табурок задӣ!

* * *

Дил сер нагардадат зи бедодгарӣ.
Чашм об нагардадат, чу дар ман нигарӣ.
Ин турфа, ки дӯстгар зи чонат дорам,
Бо он ки зи сад ҳазор душман батарӣ!

* * *

Бо дода каноат куну бо дод бизй!
Дар банди такаллуф машав, озод бизй!
Дар бех зи худе назар макун, гусса махур,
Дар кам зи худе назар куну шод бизй!

* * *

Норафта ба шохроҳи васлат гоме,
Ноёфта аз хусну чамолат коме,
Ногоҳ шунидам зи фалак пайгоме,
К-«Аз хумми фироқ нӯш бодат чоме!».

* * *

БАЙТҲОИ ПАРОКАНДА АЗ МАСНАВИИ БАҲРИ РАМАЛ

Ҳар кӣ н-омухт аз гузашти рӯзгор,
Низ н-омӯзад зи ҳеч омӯзгор!

* * *

То ҷаҳон буд аз сари одам фароз,
Кас набуд аз рози дониш бениёз.

Мардумони бихрад андар ҳар замон
Рози донишро ба ҳар гуна забон

Гирд карданду гиромӣ доштанд,
То ба санг-андар ҳаме бингоштанд.

Дониш андар дил ҷароғи равшан аст
В-аз ҳама бад бар тани ту ҷавшан аст!

Ҳеч ганҷе нест аз фарҳанг беҳ,
То тавонӣ, рӯй бар ин ганҷ неҳ!

* * *

Ҳамчунон сурма, ки духти хубрӯй
Ҳам ба сони гард бардорад зи рӯй.

Гарчи ҳар рӯз андаке бардорадаш,
Бофдам рӯзе ба поён орадаш.

* * *

Димнаро гуфто, ки то ин бонг чист,
Бо нixeбу сахм ин овои кист?!

Димна гуфт уро: «Чуз ин ово дигар
Кори ту на ҳасту сахме бештар!

Об ҳар чӣ бештар нерӯ кунад,
Банди варғи сустбуда барканад.

Дил гусаста дорӣ аз бонги баланд,
Ранҷаке бошад-ту озору газанд!»

* * *

Подшо симург дарёро бибурд,
Хонаву бачча бад-он титу супурд.

* * *

Шаб зимистон буд, каппӣ сард ёфт,
Кирмаке шабтоб ногоҳе битофт.
Каппиён-ш оташ ҳамепиндоштанд,
Пуштаи ҳезум бар-ӯ бардоштанд.

* * *

В-аз дарахт-андар гувоҳӣ лоҳад ӯй,
Ту бад-он гоҳ аз дарахт андар бигӯй:
К-он табангу, к-андар ӯ динор буд,
Он ситад з-эдар, ки ноҳушёр буд.

* * *

Назди он шоҳи замин кардаш паём:
«Доруе фармой «Зомаҳрон» ба ном».

* * *

Андар он шаҳре, ки муш оҳан х(в)арад,
Боз паррад дар ҳаво, кӯдак барад!...

* * *

Ҳеч шодӣ нест андар ин ҷаҳон,
Бартар аз дидори рӯи дӯстон!
Ҳеч талхӣ нест бар дил талхтар
Аз фироқи дӯстони пурхунар!

* * *

Офарида мардумон мар ранчро,
Пеша карда ранҷи чоноҳанчро.

* * *

Кор чун баста шавад, бикшоядо
В-аз паси ҳар ғам тараб афзоядо!

* * *

Чун даромад он кадевар-марди зафт.
Бел ҳишту доскола баргирафт.

* * *

Омад ин шабдиз бо марди хироч,
Дар бичунбонид бо бонгу тилоҷ.

* * *

Оҳу аз дом андарун овоз дод,
Посуhi гурза ба дониш боздоd.

* * *

Киштиe бар обу киштибон-ш бод,
Рафтан андар водие яксон ниҳод.

* * *

Рузи частан тозиёне чун наванд,
Рузи дан чун шастсола судманд

* * *

Аблаҳу фарзонaро фарчом хок,
Ҷойгоҳи ҳар ду андар як мағок!

* * *

Зад кулӯхе бар ҳабоки он фазок,
Шуд ҳабоки ӯ ба кирдори мағок.

* * *

Аз ҳама хубиву некӣ дорад ӯ.
Модавар бар кори ҳеш ар дорад ӯ.

* * *

Аз ҳамолон в-аз бародар ман фузун,
З-он ки ман уммедворам низ юн.

* * *

Бехтарин ёрону наздикон ҳама,
Назди у дорам ҳамеша андама.

* * *

Пар биканда, чангу чангул рехта,
Хок гашта, бод хокаш бехта!

* * *

Пас биавборид эшонро ҳама,
Не шубонро меш зинда, не рама!

* * *

Қой кард аз баҳри будан козае,
З-он ки карда будашон андозае.

* * *

БАЙТҲОИ ПАРОКАНДА АЗ МАСНАВИИ БАҲРИ МУТАҚОРИБ

Ба кӯҳ андарун гуфт: «Камкони мо,
Биёву бикан, бигсалад чони мо!»

* * *

Ба андо намуданд вахшурро,
Бидид он саропо ҳама нурро.

* * *

Кафан ҳулла шуд кирми баҳромаро,
К-аз абрешими чон кунад чомаро.

* * *

Тавонӣ бар-ӯ кор бастан фиреб,
Ки нодон ҳама рост бинад вуреб.

* * *

Гирифт об коша зи сармон сахт.
Чу заррин варақ гашт барги дарахт.

БАЙТҲОИ ПАРОКАНДА АЗ МАСНАВИИ БАҲРИ ХАФИФ

Нест фикре ба ғайри ёр маро,
Ишқ шуд дар ҷаҳон фаёр маро.

* * *

Заръу заръ аз баҳор шуд чу биҳишт,
Заръ кишт асту заръ гӯшаи кишт.

* * *

То саму сар бароварид аз дашт,
Ғашт зангоргун ҳама лаби кишт.

* * *

Ҳар яке корде зи хон бардошт,
То пазанд аз саму таъомаки чошт.

* * *

Ҳар киро рохбар заған бошад,
Гузари ӯ ба марзаған бошад.

* * *

Дева ҳарчанд к-абрешум бикунад,
Ҳар чӣ он бештар ба ҳеш танад.

* * *

Гови мискин зи кайди Димна чӣ дид
В-аз бади зоғ бумро чӣ расид?!

* * *

Дур монд аз сарои хешу табор,
Насаре сохт бар сари куҳсор.

* * *

Гарчи номардум аст он нокас,
Нашавад сер аз ӯ дилам яргас!

* * *

Духти Кисро, зи насли Кайковус,
Дурситӣ ном, нағз чун товус!

* * *

Хеш бегона гардад аз паи диш,
Хохӣ он рӯз, музд камтар диш!

* * *

Хештан пок дор, бепархош,
Рав, ба оғош андарун махрош!

* * *

Аз бузургӣ, ки ҳастӣ, эй хаштук,
Чокарат бар китиф ниҳад дафнук!

* * *

Аз ту холӣ нигорхонаи чам,
Фарши дебо фиканда бар бачкам.

* * *

Ман чунин зор аз он чамош шудам.
Ҳамчу оташ миёни дош шудам!

* * *

Чонтурунчидаву шикастадилам,
Гӯй аз ғам ҳаме фуруғусилам.

* * *

Бод бар ту мубораку хуншон
Ҷашни Наврӯзу гӯспандкушон!

* * *

Буданӣ буд, май биёр акнун,
Ратл пур кун, мағӯй беш сухун!

* * *

Чун ба бонг омад аз ҳаво бахнав,
Май хуру бонги руду чанг шунав!

Чун ниҳод ӯ паҳандро некӯ,
Қайд шуд дар паҳанди ӯ оҳу.

Аз шабистон ба башкам омад шоҳ,
Гашт башкам ба дилбарон чун моҳ.

Он, ки нашк офариду сарви саҳй
В-он ки бед офариду нору бихй...

БАЙТҲОИ ПАРОКАНДА АЗ МАСНАВИИ БАҲРИ ҲАЗАЧ

Диранг ор, эй сипехри чархворо,
Каёхантар-т бояд кард коро!

* * *

Шабе деранду зулматро муҳайё,
Чӣ нобино дар ӯ ду чашми бино!

* * *

Бихиштойин сароеро бипардохт,
Зи ҳар гуна дар ӯ тимсолҳо сохт.

* * *

Зи уду чандан ӯро остона,
Дараш симину заррин поликона!

* * *

Агарчи дар вафо бешибҳию дес,
Намедонӣ ту қадри ман дизандес!

* * *

Чарогон дар шаби чак ончунон шуд,
Ки гетӣ рашки ҳафтум осмон шуд!

* * *

Чу ёвандон ба маҷлис май гирифтанд.
Зи маҷлис маст чун гаштанд, рафтанд.

* * *

Наёрам бар касе ин роз бикшуд,
Маро аз холи хиндуи ту бифнуд.

* * *

Бувад зудо, ки ой нек хомӯш,
Чу мурғобӣ занӣ дар об поғӯш?!

* * *

Илоҳо, аз худам бистону гум кун,
Ба нури пок бар ман уштулум кун!

* * *

Сари сарви қадаш шуд божгуна,
Дуто шуд пушти ӯ ҳамчун даруна.

* * *

Ба роҳ-андар хамешуд роҳшоҳе,
Расид ӯ то ба назди подшоҳе.

* * *

Ту аз фаргул бояд дур бошӣ,
Шавӣ дунболи кору чон харошӣ!

АЗ МАСНАВИИ БАҲРИ МУЗОРЕЪ

Эй булбули хушово, ово дех,
Эй соқӣ, он қадах бо мо дех!

* * *

Бо сад хазор мардум танҳой,
Бе сад хазор мардум танҳой!

МУНДАРИҶА

Пешгуфтор	3
Қасидаҳо, қитъаҳо ва байтҳои пароканда ба ҳам пайваста	5
Рубоиҳо	41
Байтҳои пароканда аз маснавии баҳри рамал	50
Байтҳои пароканда аз маснавии баҳри мутақориб	55
Байтҳои пароканда аз маснавии баҳри хафиф.....	56
Байтҳои пароканда аз маснавии баҳри хазач... ..	60
Аз маснавии баҳри музорей	62

Ин китоб бо тамғаи нашриёти «Адиб» ба таъъ расидааст.

Абуабдуллоҳи Рӯдакӣ

ШЕЪРҲО

Ба матбаа 13.12.2007 супорида шуд.

Чопаш 3.12.2007. ба имзо расид.

Андозаи 60x84.¹/₁₆ Қоғази матбаавӣ.

Ҳуруфӣ адабӣ. ҷузъи нашрию ҳисобӣ 4,0.

Адади нашр 1000 нусха Сулориши № 45.

**734018 Душанбе, нашриёти «Адиб»
кучаи. Н. Қаробоев 17 Дар матбааи нашриёти
«Ава» чоп шудааст.**

30001